

365
Intervjuisana migranta

Podaci prikupljeni u
9 prihvatnih i azilnih
centara (PCs/Acs)

1,687
KIRS evidentirao u
februaru 2024. g.

Prve **3** zemlje porekla ispitanika

Sirijska Arapska
Republika

Afganistan

Maroko

85% Se kretalo kroz Srbiju
peške

64% Se kretalo autobusom

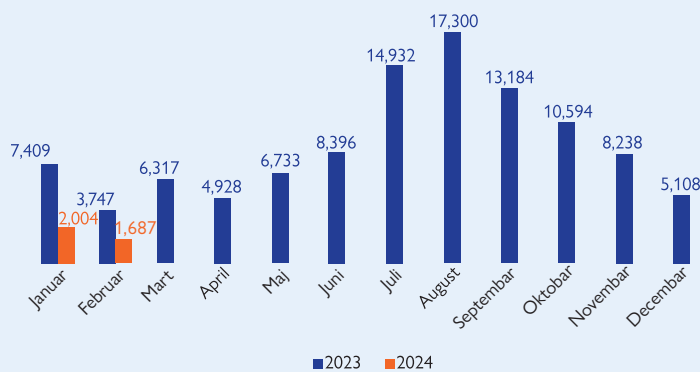

49% Koristilo i taksi prevoz

*Moguće je odabrati više odgovora

Ovaj izveštaj daje uvid u profile, iskustva i putovanja migranata koji prolaze kroz Republiku Srbiju. Podaci su prikupljeni od 1. do 29. februara 2024. g., zajedno sa Komesarijatom za Izbeglice i Migracije Republike Srbije (KIRS). Obavljeno je 365 intervjuja sa migranata u azilnim centrima, AC Sjenica, AC Tutin, AC Krnjača, AC Obrenovac, i prihvatnim centrima (PC) Bjanovac, PC Pirot, PC Preševo, PC Bosilegrad.

U januaru 2024., KIRS navodi ukupno 2,782 evidentirana migranta. Sledećeg meseca, februara 2024. g., ukupan broj migranata koje je evidentirao KIRS se smanjio na 1,687.

PROFILI

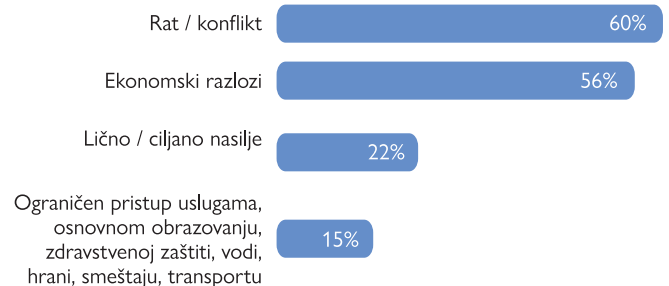
Ovaj uzorak se sastoji od 365 ispitanika anketiranih u prihvatnim objektima u Srbiji. Prosečna starost ispitanika bila je 28 godina, pri čemu je najmlađi imao 18 godina, a najstariji 62 godine. Šezdeset osam posto ispitanika imalo je između 18 i 29 godina. Većina ispitanika (70%) su bili samci. Skoro svi ispitanici su bili muškarci (95%), dok su žene činile pet posto uzorka.

U februaru 2024, tri najčešća državljanstva su uglavnom bila kao i u januaru. Državljeni Sirije su predstavljali najveću grupu i činili 43 posto uzorka, što je povećanje od šest posto u odnosu na januar. Nakon njih, slede državljani Avganistana sa 20 posto, što je pad od 16 posto u odnosu na januar. Državljeni Maroka su činili sedam posto uzorka, što predstavlja malo smanjenje od dva posto u odnosu na januar.

Većina ispitanika navodi da je završilo osnovno (48%) ili srednje (38%) obrazovanje. Tri posto imaju univerzitetsko obrazovanje, a manje od jednog procenta ima i doktorat.

NAJVAŽNIJI ZAKLJUČCI

- Broj migranata koje je evidentirao KIRS se u februaru smanjio za 39 posto.
- Migranti preusmeravaju kretanje češće kroz Severnu Makedoniju. Ulasci iz Bugarske su se smanjili za 32 posto, dok se broj ulazaka iz Severne Makedonije povećao za 28 posto.
- Razgovori sa ključnim informatorima navode slučajeve iznude od strane različitih vlasti tokom putovanja, kao i sve veće pretnje eksploatacije i zlostavljanja od strane krijumčara.

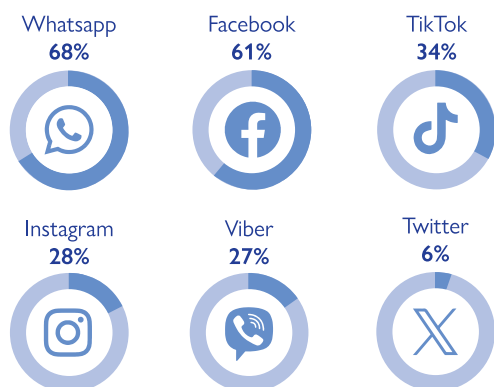
Slika 1: Razlozi za odlazak iz zemlje porekla (n=365)
(Ispitanici mogu odabrati više od jednog odgovora na pojedina pitanja)

* Spominjanje Kosova se ima razumeti u kontekstu rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih naroda 1244 (1999).

PUTOVANJA

Bugarska (35%) i Severna Makedonija (53%) su i dalje najvažnije tačke ulaska u Srbiju. Ni jedan od ispitanika koji su ušli u februaru nije rekao da je došao avionom. Broj ulazaka iz Bugarske je smanjen skoro za pola, dok se broj ulazaka iz Severne Makedonije skoro udvostručio u februaru 2024. g. Prema razgovorima sa ključnim sagovornicima, navodi se da je ovo posledica povećanih graničnih patrola na granici sa Bugarskom, koje su dovele do toga da migranti preumere kretanje kroz Severnu Makedoniju. Na pitanje o sledećoj destinaciji kuda nameravaju ići, većina (82%) je navelo Bosnu i Hercegovinu. Devet posto je izrazilo da namerava ići u Mađarsku, a sedam posto u Hrvatsku direktno iz Srbije.

Najčešći načini putovanja migranata koji se kreću kroz Srbiju su bili pešačenje (85%), taksijem (64%), i autobusom (49%). Većina (78%) ispitanika navode da su putovali sa grupom, dok ih 22 posto navodi da su se kretali sami. Ključni informatori navode da su putovanja opasna, posebno kretanje peške preko planina u teškim vremenskim uslovima, pa zato po njihovom iskustvu kretanje u grupi nudi nešto poput mreže podrške. Žene-informatorke navode da su se osećale sigurnije u grupi prijatelja i rođaka.

Slika 2: Najčešće spominjane platforme koje migranti koriste za planiranje putovanja (moguće je dati više odgovora) (n=365)

TRENDOVI PRELASKA GRANICE

Na pitanje da li su ih pratili ljudi koji su im olakšavali prelazak granice, 35 posto ispitanika je navelo da jesu imali pratnju, što predstavlja povećanje od 18 posto u odnosu na januar. Razgovori sa ključnim informatorima ukazuju da je korišćenje pomoći pri prelasku granice dobro organizovano i sugeriše da je to češće nego što se može zaključiti po podacima iz individualnih anketa. Migranti sa krijumčarima pregovaraju o ceni prelaska granice, pa je zato ta cena promenljiva.

U februaru je više od pola (56%) ispitanika koji su ušli iz Bugarske naveli su da su imali pomoć pri prelasku granice, dok je 19 posto navelo da su koristili posrednike da uđu iz Severne Makedonije. U februaru je došlo do smanjenja broja prijavljenih slučajeva posredovanja u prelasku granice.

Ispitanici koji su potvrdili da su koristili posrednike i naveli cenu plaćali su u proseku 1,000 EUR. Osim toga, plaćali su u proseku 1.300 EUR za pomoć u prelasku granice iz Bugarske, što je nešto više nego u januaru, i 600 EUR za prelazak iz Severne Makedonije, što je nešto manje nego u januaru.

Trideset dva posto ispitanika su naveli da su bar jednom neuspešno pokušali preći granicu. Od onih ispitanika koji su naveli da su bar jednom pokušali i nisu uspeli preći granicu, 72 posto se kretalo samo, dok ih je 28 posto putovalo sa posrednikom. Devet posto je navelo da su pokušali ući u Hrvatsku, dok je trinaest posto navelo da su pokušali ući u Mađarsku. Od svih pokušaja prelaska, 73 posto navodi da su ih vratile vlasti, dok je 22 posto navelo da je razlog bio zatvaranje rute, što čini porast od trinaest posto u odnosu na januar. Zatvaranje ruta se posebno navodi kao glavna prepreka u dolasku u Mađarsku.

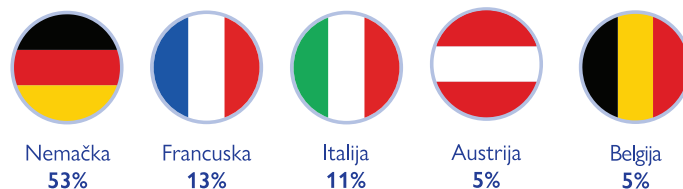
RAZLOZI ZA ODLAZAK

Ispitanici u anketi su naveli rat i sukob kao najvažniji razlog za odlazak iz njihove zemlje porekla (60%), nakon kojeg slede ekonomski razlozi (56%), lično ciljano nasilje (22%), i ograničeni pristup osnovnim potrebama poput hrane, smeštaja i obrazovanja (15%). Od svih intervjuisanih, 40 posto navodi da borave u zemlji tranzita više od godinu dana. To je skoro duplo više od broja navedenog u januaru. Turska je i dalje zemlja koja se najčešće navodi u tom kontekstu (74%), nakon koje sledi Grčka (17%).

Turska je glavna lokacija iz koje migranti kreću ka Zapadnom Balkanu, i istovremeno zemlja gde migranti često ostaju duže. Državljeni Sirijske Arapske Republike (63%) i Avganistana (13%) su oni koji najčešće odlaze iz Turske. Prva tri razloga koja navode kao razloge za odlazak iz zemlje boravka su loši ekonomski uslovi (74%), strah od deportacije u zemlju porekla (28%), i progon (11%).

NAMERAVANE ODREDIŠNE ZEMLJE

Na Slici 3 ispod može se videti procentualni udeo pet zemalja u koje najviše migranata želi ići:

Slika 3: Prvih pet odredišnih zemalja koje navode migranti. (n=365)

Najviše ispitanika navodi Nemačku kao krajnje odredište, nakon koje slede Francuska, Italija, Austrija i Belgija. Ispitanici svoje konačno odredište biraju na osnovu potencijala za ekonomski prosperitet (46%), veza sa porodicom ili sunarodnicima (35%), i bezbednosti.

SPECIJALNI FOKUS - ŽENE

Da bi se putovanja, iskustva i kompleksne potrebe migranata u pokretu stavio u odgovarajući kontekst, pored toga što prikuplja kvantitativne podatke, IOM svakog meseca provodi grupne intervju sa određenim grupama migranata. Ovaj odeljak ima za cilj ponuditi kontekst za kvantitativne podatke. Ne tvrdi se da je reprezentativan, ali prikazuje jedno od mnogih mogućih iskustava pojedinaca i grupa koje se kreću kroz Srbiju. Za ovaj odeljak, obavljani su razgovori sa ključnim informatorima u PC Bujanovac. Uzorak je činilo 10 žena iz Sirijske Arapske Republike, Islamske Republike Iran, Jemena i Republike Kongo.

- Rodni aspekt oblikuje svaki deo putovanja migranta, od odluke da krene i kuda da se kreće, do smeštaja u određenoj zemlji, odnosno odluke da se vrati kući. Migraciona iskustva žena nude uvid u dinamiku procesa donošenja odluke i jedinstvenih teškoća sa kojima se one susreću, posebno kada putuju sa decom. Dok su neke od intervjuisanih žena izrazile privrženost svojoj domovini, jačanje sukoba i briga za bezbednost ih je navela da slede svoje muževe. Intervjuisane žene koje su putovale sa muževima navele su da su odluku da migriraju doneli zajedno, dok su planiranje samog putovanja i pregovore sa posrednicima vodili njihovi supruzi.
- Intervjuisane žene navode da su se tokom celog teškog putovanja borile sa višestrukim izazovima, dodatno otežanim prisustvom dece. Neadekvatni higijenski uslovi, loše vreme i briga za bezbednost je uticala na njihovo fizičko i emocionalno stanje. Bezbednost smeštaja je bila različita, i pokazalo se da je Srbija relativno bezbedno odredište. Međutim, slučajevi maltretiranja od strane predstavnika vlasti tokom celog putovanja, naglašavaju stanje ugroženosti žena-migranata, uključujući tu pritvor, telesni pretres, i iznudu. Neke od ispitanica su navele više slučajeva iznude od strane različitih vlasti tokom celog putovanja, u iznosima od 100 EUR do 1.400 EUR. Ako bi odbile ili nisu mogle da plate, žene su lišavane slobode i pritvarane, neke i do dva meseca, bez mogućnosti kontaktiranja svoje porodice.
- Kretanje sa decom je dodatno povećavalo kompleksnost i težinu putovanja. Intervjuisane žene su se jednoglasno složile da je emocionalna cena svedočenja uznemirujućim prizorima, kao što su beživotna tela kraj puta, i prevladavanje teških uslova života sa svojom decom, bila velika. Stalni strah za bezbednost dece, zajedno sa ograničenim pristupom osnovnim resursima i medicinskoj brizi, dodatno je usložnila izazove sa kojima su se suočavale.
- Krijumčari su predstavljali značajne izazove i pretnje tokom putovanja migranata. Migranti su govorili o slučajevima krađe, prevare i davanja pogrešnih informacija, i izrazili su da se osećaju nesigurno, s obzirom da su krijumčari uskraćivali kritične informacije, kao u koju zemlju ih vode. Ispitanice su navele da su krijumčarske mreže vrlo problematične za migrante jer ih krijumčari često pljačkaju, prete im, varaju i ugrožavaju.

METODOLOGIJA

U ovom izveštaju se koristi više izvora i više metoda pristupa sa ciljem davanja uvida u profile, iskustva, potrebe, uzorke kretanja i namere migranata koji prolaze kroz Srbiju.

Ankete sa migrantima

Upitnik je popunjavan preko KoBo aplikacije, a prikupljane su informacije o starosti, polu i državljanstvu ispitanika, informacije o njihovom putovanju do Srbije, informacije o registraciji i modalitetima kretanja unutar zemlje. Anketa je anonimizovana, dobrovoljna, i ispitanici ne dobivaju nikakvu naknadu za učešće. Ispitanici mogu odabrati da ne odgovore na bilo koje pitanje, i mogu u svakom trenutku povući ranije dati pristanak.

Neke informacije koje služe kao kontekst ili objašnjenje nekog koncepta ili trendova se ponavljaju u svakom izveštaju, jer su važne za nove čitaoce da bi razumeli informacije.

Podaci su prikupljeni od 1. februara do 29. februara 2024. g. AC Sjenica, AC Tutin, AC Krnjača, AC Obrenovac, PC Bujanovac, PC Pirot, PC Presevo, PC Bosilegrad.

Razgovori sa ključnim informatorima

Ključni informatori mogu pomoći u prikupljanju informacija o načinu funkcionisanja mobilnosti migranata. Svrha razgovora sa ključnim informatorima je da se pruži kontekst za kvantitativne podatke prikupljene anketom.

Intervjui sa specijalnim fokus grupama

Grupne intervju sa migrantima unutar prihvatnih centara vodili su zaposleni u IOM-u i KIRS-u koji su obučeni da vode diskusije sa kvalitativnim fokus grupama ugrožene populacije. KIRS je uvek prisutan u centrima. Informacije nisu reprezentativne i ne služe izvlačenju opštih zaključaka o migracijama, ni o svim migrantima u Srbiji.

OGRANIČENJA

Podaci su prikupljeni u kontekstu sledećih ograničenja:

1. Ovi podaci se baziraju na pogodnom uzorku migranata na lokacijama gde je vođena anketa unutar navedenog vremenskog okvira, pa se stoga ne može izvršiti njihova generalizacija na širu populaciju migranata u Srbiji, ni bilo gde drugo.
2. Skupljanje podataka se ograničava na PCs/ACs; dakle, nikakvi podaci se ne skupljaju izvan centara. Tačke ulaska, autobuske stanice i železnice su poznate kao lokacije kretanja migranata, međutim, u Srbiji IOM i KIRS ne skupljaju podatke na tim lokacijama, niti se skupljanje podataka odvija izvan kampova.